18

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

CORTICE PERUVIANO.

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. FRANCISCI VAN OUDENDORP,

HISTORIARUM ET ELOQUENTIÆ PROFESSORIS.

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu,*
& Nobiliſſimæ FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus, & Privilegiis
rite ac legitime conſequendis,

Publico Examini ſubmittit.

PHILIPPUS SILVESTER LURSENIUS,
GEDANENSIS.

Ad diem 24. *Junii* 1751. *hora locoque ſolitis.*

Temporibus Medicina valet: data tempore proſunt,
Et data non apto tempore, vina nocent.
OVIDIUS de R. A. p. 131.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud CORNELIUM HAAK,
MDCCLI.

DEO,

PATRIÆ,

PARENTIBUS,

PRÆCEPTORIBUS,

PATRONIS,

ATQUE

AMICIS.

Diſſertationem. hanc. Inauguralem. in. publicum. devinctiſſimi. gratiſſimique. animi teſtimonium. qua. decet. ſubmiſſione. ac. modeſtia. ſacram. facit.

AUTHOR.

PROEMIUM.

Lubens ſuſcepi laborem de conſcribendo ſpecimine Inaugurali, cum Venerandi hujus Palladii Antiſtites, me Academiae huic Celeberrimae, quae centrum deſiderii mei, valedicentem, Laurea Doctorali condecorare animi ſunt. Diu haeſitavi, ex quanam Artis ſalutaris parte materiem depromam, quum illius campi ab eruditis jam optime emenſi. Studiorum metae cupidus, perutile duxi Thema ex materia medica eligere. Non ſolum enim ſufficit, partes humani corporis cognoscere, cognitarum uſus, functiones, cum ſanas, tum laeſas noſſe, his ſanitatem per medicamenta reſtituere, ſed methodi quoque inſtrumenta haecce phyſica rite applicandi probe eſſe gnarum, Medicum abſolvit Practicum. Felix, qui totius Medicinae partes amico conjungit vinculo.

Ami-

Amici, quibuscum de hoc propoſito contuli, omnes pertractationem Corticis Peruviani volebant; inſuper elegantiſſimae obſervationes de febrium intermittentium curatione per Corticem Peruvianum a Cel. Germanorum Medico P. G. WERLHOFFIO *elucubratae; mihi hiſce occupato laboribus, obvenere, quae ulterius ſcrutando, hancce adornarunt opellam. Antifebrilis Medicinae perinſignes virtutes, ut omnia fiant ordine, totam diſſertationem, utile miſcendo dulci, in quatuor ſectiones partitus: ſic ut I. Corticis Peruviani hiſtoria botanica, & chemica, II. uſus ejus ſalutaris, & III. noxius, in febribus intermittentibus, earumque recidivis, IV. ejus egregiae virtutes in multis aliis morbis, exhibeantur. Si Praxis ſecundum regulas atque cautelas Artis infra tradendas, inſtituatur; pronunciare fas ſit, ſine Cortice Peruviano Medicum vix Artem exercere poſſe. Lectori, ſi quem habuero, diſſertatiunculam hancce offero, ſtylo Auguſteo ſaeculo, minus conveniente conſcriptam, quam aeque & moderate dijudicare velit.*

Quo-

PROEMIUM.

Quoties benevolentiam, quae hisce in terris mihi contigit, animo revolvo, toties gratiſſimus recordor, Praenobilisſimi, Excellentisſimi, *atque* Experientisſimi JOANNIS PHILIPPI BREYNII. Medicinae Doctoris fere ſemiſaecularis, Botanici per totum orbem Celeberrimi, Societatum Imperialis Naturae Curioſorum, & Regiae Anglicanae membri dignisſimi, ProAvunculi, Patroni, Fautoris aeſtumatisſimi ad rogum usque ſuſpiciendi, colendi: *cui fauſtiſſima quaevis animitus apprecor, ut Jubilaeum ſuum Doctorale quam primum felicisſime celebrare posſit. Hujus MAECENATIS benignitate ubivis ſic comitatus, ut favore, conſiliis quam multorum Celeberrimorum Virorum hac in civitate florentium, ſplendido librorum apparatu, & fideli manuductione ad Praxin clinicam, aegros cujusvis ſortis, prudenter ac manſuete tractandi, indefeſſe uſus. Quamdiu in vivis ſuperſtes, praeſtitorum memor ero, illaque gratiſſima mente agnoscam.*

Si beneficiorum ſummam PARENTIS mei Aeſtumatisſimi, Indulgentisſimi, *confero*, *quan-*

quantum in viribus erit, illa ad aram usque, omni filiali ut par eſt obſervantia, agnoſcam; quum TU mihi omnia ad liberalem educationem neceſſaria ſponte ſuppeditaſti, exterasque porro inviſere terras, ad ſtudium Medicum augendum, haud recuſaſti. Meum commodum proprio praetuliſti, tempus gravisſimis negotiis ſubtrahendo; non ſolum fundamenta Chriſtianae Religionis ex ore TUO hauſi, ſed quoque, quum olim ſacrarum literarum ſtudio addictus, fideliſſima TUA inſtructione in hiſtoria literaria, indefeſſe uſus. In teſſeram grati TIBIQUE devinctiſſimi animi, hancce opellam offero, quam benevole accipias velim: ad hujus elaborationis normam, mihi Praxin in Patria cum prudentia ſic exercendam promitto, ut cum ſupremus vitae meae inſtabit dies, confidam, alacrem in praecordiis mihi adfuturum teſtem. Vale.

Dissertationis Medicae Inauguralis, de

CORTICE PERUVIANO.

Sectio I.

Sistens

CORTICIS PERUVIANI HISTORIAM BOTANICAM et *CHEMICAM.*

§. I.

Spectata novis virtutibus arbos, ſacro ſemine ſata, in ſalutem hominum, & Medicinae incrementum è naturae ſinu producta. Hujus Cortice Peruviano detecto, lites inter Botanicos exortae de characteribus eruendis, quibus corticis genuina arbor a ſpuria poſſit dignosci. Certum, hodoepororum de-

§. II.

Tandem genuina antifebrilis arbor ſodalibus Academiae Pariſinae itineratoribus, innotuit, quos inter fide digniſſimi & Cel. Viri DE LA CONDAMINE & B. JUSSIEU anno 1737. menſe Januario Loxam profecti, & ſequenti demum in comitiis ſolennibus Academiae Regiae, relata palam fecere; in quibus ſimul icon rami genuinae arboris febrifugae cernitur. His contenti, L. B. Siſtimus arborem hactenus genuinam, botanice deſcriptam.

§. III.

NOMEN *Quinquina*, *Kinkina*, Americanum vocabulum, cum antiquo Peruano *Quina* permutatum, quo Hispani mantelillam, id eſt pallium per metaphoram intelligunt, *Quina Quinae*, *Kina Kinae*, *Cina Cinae*, *China Chinae*, qua duplicatione vocis Peruani praeſtantiam denotant. *Cascara de Loxa*, *cortex Loxanus*, & *Peruvianus* a patria. P. HERMANNO *Queranguo* a fructibus dicitur. A virtute, *cortex febrifugus*, *antifebrilis*, *antiquartius*: Hispanis *Palo de Calenturas*, ſeu *lignum febrium*, J. RAJO (*f*) *Gannanaperis* ſeu *febrium domitor*. Ab aegris, qui primi virtutes febrifugas experti, audit *pulvis Comitiſſae*, a CINCHONA uxore Regia ProRegis. A reſtauratoribus hujus Medicinae, *Pulvis Jeſuiticus*, *pulvis Cardinalis de* LUGO, quia hujus aevo cortex Peruvianus per R. Patres Societatis JESU Romae innotuit: *remedium Anglicum*

(*f*) Hiſt. Plant. L. 32. p. 1796. T. II.

glicum TALBORII: male notante AMMANNO dicitur *pulvis Sinicus* ad patriam celandam (*g*). Sufficit, ſi in pharmacopoliis *cortex Peruvianus electus* appellatur, ne ob homonymiam vocis *China Chinae* confundatur cum radice ejusdem nominis, ſaltem vox *China* tam multis inviſa officinis exulet. Per *febrifugum novum & antiquum* ſola diverſa aetas unius ejusdemque arboris intelligitur. Patet ſic, quare BADUS relationes BOLLI & reliquorum non potuit combinare. Vocabulo minus noto *Tatche* inſignitur in provincia Maynas.

SPECIES: Cinchona cortice obſcure ferrugineo, folio integerrimo, ovato oblongo, anterius cuſpidato.

Cinchona cortice extus albicante, folio ovato. VALENTINI *hiſt. ſimpl. ref. p.* 176. forte eſt ſpecies d'Jaën, ſecundum TOZZIUM Cinchona Alzierenſis cortice ferrugineo, graviori, Ayaccenſis del Rio Bambo circa lacus reperta, minoris virtutis.

GENUS primae ſpeciei Cinchonae ſtabilitum a Cel. DE LA CONDAMINE loco ſupra citato. *A.* 1738. *T.* II. *edit. Amſt.* (*h*) inde characterem condidit Cel.

(*g*) In Regno Sinenſi nullam hoſpitari Quinquinam ipſe Cl. D. KAEMPFERUS vidit v. Ephem. N. C. A. III. Dec. III. in append. (*h*) Hic fide digniſſimus multum quoad deſcriptionem Cort. Per. hauſit, ex MSCto quodam, Hiſpanice conſcripto a. 1696. a D. HERRERA teſte autopta, quod asſervatur in Pharmacopolio Collegii S. Pauli ſub titulo de Cortice Quina.

Cel. LINNAEUS *in Gen. Plant. G.* 1021. edit Lugd. Bat. 1742. *in add.*

CALYX: *Perianthium monophyllum, quinquefidum, minimum perſiſtens* (*i*) COROLLA: *monopetala, infundibuliformis; tubus cylindraceus longus* (*k*) *limbus patulus, quinquefidus, ſerratus.* (*l*) STAMINA: *filamenta quinque minima, antherae oblongae, intra tubum corollae* recondita. PISTILLUM: *germen ſubrotundum, infra receptaculum floris, ſtylus longitudine corollae, ſtigma craſſiusculum, oblongum, ſimplex.* PERICARPIUM: *capſula ſubrotunda, calyce coronata, bilocularis, a baſi verſus apicem bifariam dehiscens.* SEMINA *plurima, oblonga, compreſſa, marginata* (*m*)

CLASSIS: LINNAEO *Pentandria Monogynia.*

DESCRIPTIO: Cinchonae primae ſpeciei *arbor* in loco natali reperta altitudinis 10 vel 15 pedum, craſſitiei 9 pollicum: (*n*) gravis, ratione voluminis. *Cortice* ferrugineo, ſcabro, lanuginoſo; *ramis* parum divaricatis, teretibus, punctis albicantibus adſperſis; *foliis* ſimplicibus, oppoſitis, ovato

(*i*) Extus purpureo intus pallido colore tinctum. (*k*) 7. vel 9. linearum coloris rubescentis (*l*) coloris cermeſini, in limbo pallidi (*m*) ſunt receptaculo affixa, raro obſervari posſunt matura in ſitu naturali, quia plerumque vento excutiuntur, BADUS ea comparavit cum ſeminibus Cucurbitæ. (*n.*) Hodie vix in majus volumen excrescit, quum decorticatione ſæpe iterata arbor plerumque emoritur: hinc antiquae arbores hodie adeo rarae. Interim arbor facile propagatur, qua resecta novae arbusculae e radicibus laete progerminant.

to oblongis, anterius cuſpidatis, integerrimis, petiolatis, in medio duos pollices latis, tres longis, perennibus, glabris, ſplendentibus, utrinque viridibus; *ſuperficie* inferna glauca, prona ferrugineis ſtigmatibus, utrinque nervis alternis parallelis diſtinctis; *margine* integerrimo; *petiolis* teretibus, folio brevioribus, glabris.

FRUCTIFICATIONEM: quod attinet ex obſervatis Cel. DE LA CONDAMINE & POMETI conſtat, arboris Cinchonae calyces pedunculo innixos, flore deciduo intumeſcere, & in fructum ovalem abire P. HERMANNO *Queranguo* dictum, amygdalis haud diſſimilem, A. BOLLUS contra, arborem febrifugam familiae ſterilium arborum acceſet.

SEXUS eſt Hermaphroditici.

LOCUS eſt America meridionalis ubi ſponte naſcitur, prope urbes Loxam & Quito. Arbos optimo cortice intenſe ferrugineo montem Cajanumam inhabitat, Potoſianus cortex, & paludoſa loca amans, minus efficax: optimus luſtratur aëre temperatiori, quam qui in reliquo Peruano tractu ſpirat, arbor cortice albo d'Jaën in locis editioribus reperitur. Arbores hae quaecunque ſint, planitiem floresque vicinos ſpernunt, & caſtae frondes arborum alius familiae fugiunt.

ICONES inter genuinae febrifugae arboris, illa eſt ſola quae jam Actis Pariſinis l. c. A. 1738. & poſtea quoque Commercio Norimbergenſi literario A. 1744. inſerta: illius ectypa in calce hujus diſſertationis cernitur, ramum magnitudine & ſitu natu-

naturali depictum (*o*) ſiſtens. Reliquae ſuſpectae; BOLLIANA eſt folio rotundo, VALENTINIANA ovato: BARTHOLINUS *Cent.* V. *hiſt.* 50. arborem ceraſo ſimilem, JONSTONUS *Dendrol. p.* 476. caſſiae caryophyllatae, ſeu Myrti Americanae Canyngae iconem, exhibent. G. DONZELLUS *Theat. pharmac. T.* II. frondoſam arborem pruno ſimilem excudit, cujus figura TANCREDO ROBINSON non adeo ſuſpecta viſa, quum juxta hujus ſententiam folia nunc recentia, nunc ſicca delineata faciem mutent. Cum DONZELLO conſentit JOH. RAJUS l. c. qui Icones ex Italia ad ſocietatem Regiam Anglicanam transmiſſas a deſcriptione BADI vix differre obſervat: illam contra quae in Muſaeo D. G. COURTINE aſſervatur & aliam J. RAJO a GODALLO ex Italia communicatam diſcrepare, CEL. REDI; TANCREDUS ROBINSON vero indicavit prioris differentiam. Aeque diſtat POMETIANA a noſtra.

§. IV.

Antifebrilis hujus medicinae hiſtoria, uſus, hujusque fata & viciſſitudines ob peſſimas mangoniſationes perpetratas, quam notabiles. BOLLUS, primus, qui ſpecifici uſum medicum, & oeconomicum

(*o*) Iconis litera A exhibet ramum cum foliis & floribus diverſae maturitatis, BB. flores diverſimode figuratos, B. florem ſingularem ſexies inciſum, b. alium ſic diviſum, ut piſtillum & ſtamina fiant conſpicua, ccc. cernuntur calyces nondum patuli, DDD, alii ſeminibus excuſſis patuli, E. folii ſuperficies prona, E, inferna, indicantur.

micum Peruvianis tinctorium, Italo idiomate deſcripſit; hoc inſignior prior medicus, naturae inſtinctu Leonibus, Indis Puma dictis innotuit, quem Americani obſervantes (*p*) in mortalium uſum inſciis Hiſpanis tranſtulere. Cognito arcano Loxae praefectus Pro Regis Archiatrum D. de Vega impulit, ut cum venia Regis, Comitiſſae del Cinchon A. 1638. intermittente decumbenti antifebrilis exhibeatur. Voti compos, Principem ſuam tertiana intermittente liberavit. Rumore Limam delato Corticis Peruviani quantitas, ad R. Viros S. Ordinis JESU Limenſes, nomine pulveris Comitiſſae, a quibus A. 1649. (*q*) ad Cardinalem DE LUGO transmiſſa. Romae pulveris hujus Cardinalis pondus, aequo auri vel ſaltem argenti pondere ſolvebatur, & religioſis egeſtate preſſis gratis proſtabat. Biennio transacto Archiater de Vega Hiſpali antifebrili proſpexit, dein & Galliis, quorſum iter meditabatur.

§. V.

Quantitatem allati corticis diſtributioni vix ſuffeciſſe, facile conjicitur; arborum circa A. 1690. ſedula decorticatione plurimis emortuis, lucro inhiantes, effoetos cortices Peruvianos aqua in qua Aloë ſoluta, impraegnabant, nec non cortices arborum circa lacus repertarum, vel & corticem Caſſiae

(*p*) Indos fuiſſe primos, qui Corticem Peruvianum exhibuere tradunt Transact. Philoſoph. Vol. 24. n. 290 p. 1196.

(*q*) Hoc ab anno circiter Epocha inſtituitur, qua Corticis Peruviani uſus in Europam introductus.

Caſſiae Caryophyllatae ſeu corticem Myrti Americanae Canyngae dictae, & Cascarillam (*r*) Europaeis ſubſtituebant. Nimis creduli absque reviſione praegreſſa, ſpecificum exhibentes, quod decumbentibus peſſime ceſſerat, famae & remedii & civium Loxae infamiae notam inurebant. Nec minus Medicorum periclitabatur fides, qui ſpecificum primo febris paroxysmo abſoluto promiscue exhibebant, ideo Londini dein infame habitum.

§. VI.

Tandem circa A. 1679. TALBORIUS Anglus, ſub nomine remedii Anglicani febrifugi uſum reſtauravit, quem congrua exhibendi methodus ad noſtra usque tempora conſtantem fecit. TALBORIUS arcano hoc LUDOVICUM XIV. tunc temporis Dauphinum Regium ab intermittente liberavit,

(*r*) *Cascarilla* ſ. *cortex Peruvianus gryſeus*, *ſpurius*, *Kina Kinae aromatica* STISSERI, *Eleutheria*, ab Eleathera Bahamacarum inſula, *Eleutria* LINNAEI, *Eleaterium* LEMERII, *Cortex a lateribus*, habitat in regione Americae Auſtralis Paraguy, & in inſula Providentiae. Extus in omnibus cum vero cortice Peruviano convenit, ſed odore, ſapore, & quoad analyſin a genuino cortice differt: praeterea ſale & reſina magis abundat quam genuinus. Corticis ſpurii uſus antifebrilis ſuſpectus & teſte GOELICKIO noxius; Cascarillam ſpeciem Cicutae eſſe, quoque conſtat ex C. LINNAEI *Amoen. Acad. Vol. I. p.* 416. hanc vero venenorum ſobolem, v. H. BOERHAAVE *Inſt. Med.* §. 1138. 2. *Claſſ.* venenorum. APINUS hoc Spurio Cortice in intermittentibus non uſus, quum ejus tempore Cascarilla adhuc incognita.

ravit, qui illi prœmium Regium, dignitatem ordinis Equeſtris & annuum honorarium conceſſit. Sic Regis juſſu cortex Peruvianus genuinus in Gallias delatus in Noſocomiis gratis diſtributus, in pharmacopoliis vero decumbentibus aequo proſtabat pretio venalis. Notatu dignum, Exoticum hoc, ut quaevis generoſa, hodie in loco natali vix aeſtimari, cujus uſus Limae & Quito rarus, in America vero Meridionali nullus.

§. VII.

His cognitis, ad ea, quae materiam medicam tangunt, nos accingimus: decorticationis methodum transeo, quippe ſimpliciſſimam, quae quovis tempore peragi poteſt, quo aër ſiccus atque ſerenus favet; recens detractus optime conſervatur, ſi per aliquot dies radiis ſolaribus expoſitus, ne ſitum contrahat, ſiccus capſulae ex pelle animalis Vigonges dicti, paratae includitur. Corticem Peruvianum plus minusve efficacem deprehendi, ratione aetatis, terrae, climatis, ſolum botanophilorum eſt praejudicium: quorum aliqui *arborem folio tomentoſo* reliquis omnibus praeferunt, quam licet Cl. DE LA CONDAMINE nunquam viderit. Petrificans Peruanum ſolum, an efficaciam intendat? (*s*) vix probabilius. Certum, in locis montoſis optimum ali corticem, ob aërem ſiccum, & temperate calentem, illa loca luſtrantem, quem

(*s*.) Obſervat. L. FEVILLÈ Journal des obſervat. phyſ. mathemat. & botan. a Lima faites A. 1709. m. Juillet.

quem arbos maxime amat, hinc odorem ſaporem, & vires ſimul intendit. (*t*) Sufficiat, ſi eligatur cortex genuinae febrifugae arboris ex ramulis ſolis, ex locis montoſis deſumtus, qui denſus, ſiccus, gravis, ab aqua non penetrabilis, a ligno ſubjacente probe ſeparatus, qui figurae convolutae, tenuis, fibris longitudinalibus criſpatus, inciſuris parallelis diſtinctus; extus ſcaber, inſtar corii granulati, lanugine aſperſi, intus obſcure ferrugineus. Fractu non contumax, nec pulverulentus, aut in fragmenta lignea fatiſcens, ſed in extremis ſplendens. Odore, cortex eſt debili, mucido, guſtu aromatice amaro, parum adſtringente, ſimul humectante: maſticatione abit in maſſam ſpumantem, quae igne alterata fit glutinoſa; quo citius cum ſaliva maceratur, eo plus reſinae ac gummi in cortice continetur. Pharmacopaei illum, optimum pronunciant, cujus pulvis piſtilli ictibus fere volatilis fit, aquae particulis adhuc contineri valens; nec non ſi decoctione, ſpuma ora vaſis transcendat. Phyſica corticem genuinum ſic determinat: ſi particula ejus microſcopio ſubjecta, ſtrata ſe offerunt tria, lanuginoſum, reſinoſum ferrugineum, & fibroſum Cinnamomeum; in medio, particulae reſinoſae & gummoſae, ſalinis diſtinctae, conſpiciuntur. Gravitas ſpecifica in vegetabilibus ratione gradus ſiccitatis, incerta, ac prorſus inconſtans. Cortex Peru-

(*t*). C. Linnaei Amoen. Acad. Vol. 1. p. 419.

Peruvianus igni injectus, ſiccus, neutiquam inflammatur, ſed in carbonem lignum quernum redolentem vertitur, qui rutilam alit flammam, tandem in cineres ſalſos, niveos fatiſcit, qui igne alterati, virtutis ſunt vix febrifugae. Ex ſola corticis craſſitie, praeſtantiam medicamenti determinare praeſtat: quo minus craſſus cortex, eo eſt praeſtantior & efficacior; quum contra olim cortices craſſi pluris aeſtimati fuerint. Hodie merito cum Loxanis tenues cortices praeferimus, quippe qui commode exſiccantur, ſicci conſervantur ac transmittuntur facile, & gummi atque reſina valde abundant, ut Anglorum Chemici jam dudum experti.

§. VIII.

Ex dictis conſtitit, corticem Peruvianum ad *vegetabilia gummoſo reſinoſa*, imperfecte in aqua, perfecte vero in vino & ſpiritu vini ſolubilia, nec non ad *ſalina* referri; quod triplex principium in cortice, forte & in ligno arboris omnem vim antifebrilem abſolvit (*u*). Sic compendioſa aſt pretioſa (*x*) medicamenta, extracta & ſales eſſentiales proſtant, quae efficaciſſima, a partibus craſſioribus *paſſivis* ſeparata, *ex activis* ſolis conſtant. *Paſſiva* abſolvit *terra*, activa vero *oleum* grave praecipitationi aptum, nec non *reſinam* conſtituens; huic oleo *ſulphur*, ſeu τὸ φλογιϛον intime jun-

(*u*) Ut cives Peruani aſſerunt BADO interim dubitante.

(*x*) ex ſententia CHOMELII, v. TOURNEFORT Hiſt. Plant. 37.

junctum, utroque principium *ſalinum* unitur. Sulphure & reſina ſpiritu vini rectificato abſtractis, *ſal nativus, e ſucco communi plantam nutriente genitus* (*y.*) intactus excluditur vere eſſentialis dicendus, quia totius vegetabilis eſſentiam, neutiquam alteratam, quoad colorem, odorem, ſaporem, in minimo volumine retinet: quae forte arte absque ulla alteratione intendi poteſt.

§. IX.

Quoad dotes ſalis eſſentialis Corticis Peruviani, eſt ſal lamellatim concretus, in aqua frigida ſolubilis, ex aëre humidum attrahit, in igne cryſtalliſationem ſubit, ſaporis eſt parum bituminoſi, indicantis, ſalis, ſulphuris & reſinae arctiſſimum vinculum: igni injectus hic ſal fumat, in carbonem diu rutilantem abit, tandem in cineres alcalinos fixos fatiscit, qui igne alterati virtutis vix febrifugae ſunt. Natura hujus ſalis eſſentialis eſt fere neutra, quia cum reagentibus non effervescit, quemadmodum in quibusdam ſalibus artificialibus chemicorum, id obſervatur. Eſſentialis ille perparum acidi continet, quod debetur ſulphuri, quo abſtracto illud excutitur. Patet præterea differentia inter ſales eſſentiales veros, & ſales officinales, minus recte eſſentiales dictos, qui decoctione per ſubſidentiam, aut per incinerationem, inſigni cum diſpendio virtutis medicatae parantur, hi alcalini fixi ſunt neutiquam creaturae ignis,

(y) H. Boerhaave Chemiae Tom. II. p. 63.

nis, ſed ab hujus alteratione in ſalem alcalinum fixum mutati, hinc minime ſales eſſentiales dicendi: ut recte cenſuere LEMERIUS & WILLISIUS. Veriſſimum itaque eſt illud Chemicorum Axioma hic applicandum: *ſalia non agunt, niſi diſſoluta: nec agunt, ſi diſſoluta nimis.*

§. X.

Ad ſalem hunc eſſentialem parandum non omnis methodus eſt apta. Fatemur experti, methodum vulgarem (z) principia Corticis Peruviani multum volatilia vix ſuſtinuiſſe, quin igne admodum fuerint alterata: triplex illud principium tam parce prodiit, ut illorum quantitatem mutuam ex diverſis ſpeciminibus Corticis Peruviani collectam, vix oculus & lingua determinare potuerit. Exactioribus, licet magis operoſis methodis excogitatis, ſalem eſſentialem ex Cortice Peruviano per Chemiam hydraulicam abſque ulla alteratione extrahendi. Sic PerIlluſtris Comes DE LA GARAY primus fuit, qui ſalem Corticis Peruviani vere eſſentialem elaboravit, illumque A. 1731. Chriſtianiſſimo Galliarum Regi nomine pulveris eſſentialis obtulit. Experimenta haec ſine igne inſtituit cum machina trituratoria, fabrefacta fere ad exemplar ſimilis, inſervientis triturationi corporum a LANGELOTTO deſcriptae, cujus uſus ex MSCto Germani Chemici POLLIER innotuit

(z) v. H. BOERHAAVE Proc. Chem. LVI. LXIV.

tuit (*a*). Operatio, hac cum machina inſtituta, eſt pretioſa & taedioſa. Similis ſal eſſentialis ex Cortice Peruviano, methodo alia, GEOFFROYANA per infuſionem & digeſtionem extrahitur, qui ſali priori methodo parato parum cedit. Machina trituratoria delineata, & operatio cum illa inſtituenda, in allegata Chemia Hydraulica Gallico idiomate exactiſſime eſt deſcripta, quae legi meretur. Hinc operationis latiorem explicationem praeterimus, praeterea quum machinam ipſam poſſidere, pauciſſimis licuit.

§. XI.

Chemia hydraulica operationem ſic abſolvit: Corticis Peruviani parva quantitas in pollinem trita, cum aqua aliquoties exactiſſime deſtillata trituratur per integrum diem, colatura filtratur; reſiduum eadem methodo tractatur, donec inſipida redeat aqua. Liquor ſic acquiſitus in balneo vaporis exhalet, inſpiſſatus imponatur patinis porcellanicis puris, chartis ſicciſſimis tectis. Materies contenta ſicca, indurata, reſinoſa, una cum ſale eſſentiali cultello chartae ſubducatur, ſubductus ſimul ſal eſſentialis a principiis, Gummoſis, reſinoſis & oleoſis Alcahole affuſo liberatur, quo facto partes reſinam conſtituentes ſolvuntur, & ſolus Sal eſſentialis intactis viribus relinquitur. Hic ferrugineus, in aqua ſolubilis, in Alcahole indis-

(*a*) Traite de la Verrerie de KUNCKEL p. 204. Ephem. Nat. Cur. Dec. I. ann. III. obſ. 99. Acta Gallica A. 1738. T. I. p. 274.

indiſſolubilis, non alteratus, lagenis vitreis cera clauſis immiſſus ad ſuos uſus ſervatur.

§. XII.

Principii gummoſo-reſinoſi Corticis Peruviani menſtrua ſunt Spiritus vini dephlegmatus, vinum, & aqua ebulliens. Pro una eademque corticis quantitate extrahenda, triplex menſtruum per vices adhiberi poteſt. Plerumque unum ſufficit, prima trituratione peracta, quod alteri corticis quantitati aut prioris reſiduo iterum affunditur. Iisdem menſtruis ſimili ordine adhibitis, reſina quoque per infuſionem methodo Geoffroyana extrahitur. Quicquid ſit, phaenomena experimentorum, & quantitas reſinae diverſa methodo extractae, ſunt eadem, licet extractionis tempus ratione efficaciae menſtrui differat. Reſina ſic acquiſita, per ebullientem aquam diviſa, in hac ſuſtentatur, ſuperficiem inſtar colli columbini coloratam exhibens, in experimentis, vulgari methodo officinali inſtitutis, quoque obſervatam. Liquor refrigeratus lacteſcit, & reſina praecipitatur: quæ excuſſio citius contingit, ſi frigida affundatur aqua; ſimili cum phaenomeno menſtrua ſpirituoſa infringuntur. Calculo inſtituto conſtat, utraque methodo ex integra drachma Corticis Peruviani, cui unciae quatuor cum dimidia menſtrui ſufficiunt, reſinae ſcrupulum unum extrahi, reſidui duo ſcrupuli reſtant. Cel. Geoffroy aſſerit, quantitatem reſinae Corticis Peruviani quantitatem principii gummoſi

moſi ſic excedere, ut reſina fere unam quartam partem totius corticis conſtituat.

§. XIII.

Differentia methodorum GARAYANAE & GEOFFROYANAE jam examinanda; poſteriori, per infuſionem cum aqua ebulliente, reſina & oleum liquefacta rarefiunt, forte & terreis particulis inviscantur, unde alteratio contingit, & efficacia Corticis Peruviani imminuitur. Caloris moderamine juſto ſervato, evaporatio principiorum volatilium, & nimia induratio gummoſarum ac reſinoſarum particularum impeditur. Certum, hac methodo per infuſionem, metalla non penetrari, uti GARAYANA fit, qua per triturationem aqua magis condenſata facilius corpora penetrat. Interim, licet accuratior ſit methodus pro Chemico, attamen pretioſa pro medico uſu. Praeterea, quum proportio inter menſtruum & materiam ſolvendam in utraque ſit fere eadem; praeſtat, magis compendioſam eligere methodum. Hiſtoria Corticis Peruviani ſic praemiſſa, in ſequentibus ad ejus uſum ſalutarem & noxium, cum in febribus intermittentibus, earumque recidivis, tum in multis aliis morbis egregium pertractandum, nos accingimus.

SECTIO

Sectio II.

Sistens

CORTICIS PERUVIANI USUM SALUTAREM IN FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS, EARUMQUE RECIDIVIS.

§. XIV.

Corticis Peruviani genuini electi (§. IX.) vis ſpecifica antifebrilis, in principiis gummoſis, reſinoſis atque ſalinis delitescens potiſſimum, (§. §. XI. XII.) ex effectu, hujusve eventu obſervata, innotuit. (§. IV.) (*b*). Divinus ille intermittentibus praeſertim autumnalibus, continuas quoque aemulantibus, epidemicis, depuratoriis, (§. XXVIII.) recenſitarumque recidivis (§. §. XLII. ad XLIV.) recte exhibitus, (§. §. XXIX. ad

(*b*) C. Linnaeus in hypotheſi de nova intermittentium cauſa, Amoenit. Acad. adnexa Vol. I. p. 17. curationem intermittentium per Corticem Peruvianum *curae empyricae per amara* accenſuit.

ad XXXIV.) citam, certam, & tutam facit medelam. Adſtringens, ſimul roborans, morbos ex atonia fibrarum ortos, corrigit, tollit; amarus, obſtructa reſerat, impacta reſolvit, digerit; (§. §. LI. & ſ.) balſamicus quoque antiſepticum ac prophylacticum praebet. (§. §. LIII. ſ.) Evacuationes quasvis praeternaturales imminuit, naturales imminutas reſtituit, noxia expellit. (§. L.)

§. XV.

Ingeſtus, in primis viis fere totus reſolvitur: ventriculum, inteſtina luſtrans, in chylum, inde in conficiendum ſanguinem per totius corporis habitum defertur; citius, ſi ſolidorum compages laxa, quam ſtricta, fluida miscenda prius quam ſolida penetrat. Febrile ſalino retundit, fibras amaricante principio roborat: τὴν ἐνεργείαν vero in ſyſtematis nervei τὸ ὁρμοῦν inordinatos ſpirituum motus compescendo, exſeri, (*c*) probabilius, in cujus aura intermittentium cauſa fere ſemper reſidet. (*d*). Haec nervorum origini impreſſa, illos irritat: ſic infantes convelluntur, in adultis ſaeva exſurgunt animi pathemata. *Saepe*

(*c*) G. Cole. Hypoth. de Febr. intermitt. p. 117. H. Boerhaave Praxis Med. T. III. §. 755.

(*d*) A. Borellus de motu animalium P. II. p. 22. p. 289. conf. F. Hoffmanni opera phyſ. med. T. VI. p. 35. edit Genev. in quibus *febris definitur per affectum & effectum ſyſtematis nervoſi, praeter naturam graviter affecti*, quemadmodum & ex ſymptomatibus intermittentium patet, conf. & R. Morton de febr.

Saepe cauſae eaedem intermittentes & excitant, & tollunt. (*e*)

§. XVI.

Diſſentientibus probandum: quod, ſi antifebrilis corticis virtus ſpecifica in chylum agat, ſola abſtinentia ſufficeret. Illi per experimentum (*f*) probare ſententiam audent: quod, ſi cani per quadraginta horas jejunia paſſo, carnis coctae exſiccatae aliquot unciae offerantur abſque potu, dein ſpatio quinque horarum elapſo, duodeno perforato, libra integra aquae tepidae Indigo tinctae per ſiphonem injiciatur; conſutum vulnus, transacto trihorio aperiatur, tunc obſervari, vaſa lactea caerulea materie turgere. Certe, ſubtiliſſima Corticis Peruviani effluvia atque principia, magis penetrabilia eſſe, quam ejus principium terreum, cum memorato pigmento comparatum. Ut ad ſcopum redeamus, conſtat, ſymptomata febrilia tremorem, atque convulſionem obſtare. In ſanguinem, a quo ſolo intermittentes produci, qui aſſerunt, exitus febrium ardentium contraria docet, in quibus antifebrilis obeſt; hunc vero per omnem corporis habitum non digeri, frigus ſqualidam cutem mordens, evincit. Aurae igitur ſyſtematis nervei τὴν ἐνεργείαν corticis imprimi, veroſimilius: quum ſubtiliſſima ſpecifici effluvia ad nervorum origines delata, univerſum eorum ſyſtema

(*e*) Conf. J. Newtoni princ. phil. nat. mathem. p. 102.

(*f*) a Cl. M. Listero inſtitutum, & deſcriptum in Act. Phil. Lond. n. 93. 142. 27.

ſtema per conſenſum excitant, tantosque in corpore effectus producunt, majorem quoque ſolito ſomnolentiam aegris conciliant. (*g*) Hi effectus non forent conſtantes, ſi tantum nervorum extrema ventriculum perreptantia febrifugo imbuerentur.

§. XVII.

Specificum inordinatos ſpirituum motus compescendo intermittentibus mederi, §. praecedenti patuit, principium adſtringens neutiquam amarum, raro hoc praeſtat, quum id ex aliis adſtringentibus nunquam tuto exſpectari queat. (*h*) Nec ſanguinem reſolvendo agit, vix illum adtingens. (§. XVI.) Antifebrilis aliquoties exhibitus, vires febrifugas evolvit, plerumque ſine evacuatione: ſi quae contingat, haec vel critica vel ſymptomatica erit; ſi nulla, illa larga perſpiratione inſenſibili reſarcitur, aut intermittentes protrahuntur, donec febrile peccans per alvum, urinam eliminetur, aut per metaſtaſin ad alia loca deponatur: contra chronica mala inſtant. Hinc intermittentium indoles ſemper exacte inquirenda, ut naturam adjuvare poſſimus.

§. XVIII.

(*g*) G. Cole loc. cit. p. 130.

(*h*) Adſtringentia in intermittentibus noxia, v. Hiſt. l'Acad. des Sciences a. 1714. p. 37. illorum effectum dubium cenſent Lemery, Geoffroy, inconſtantem, Hombergius, Renealmus, Bontius Dialogo V. de Medicina Indorum, de nuce Moſchata.

§. XVIII.

Effectus febriſugi tempeſtive & cum ſucceſſu aliquamdiu exhibiti, ſunt praeſtantiſſimi, Cl. F. Redi miraculoſi dicti. Intermittentibus cortice ablatis, ſolida roborantur, crudum jam coctum aſſimilatur coctis, vires paroxysmis exhauſtae reſtituuntur: univerſa naturae oeconomia melius jam ac ante, conſervatur. Spes felicis ſucceſſus Eximium T. Sydenhamum nunquam ſefellit.

§. XIX.

Methodi corticem recte exhibendi ignari, voti non compotes facti, recidivas, aliaque mala oriri obſervabant. Agmen factioſum lingua, ſed opera iners, mala innocenti Medicinae, neutiquam incongruae exhibendi methodo tribuens; virtute ſpecifica antifebrili haud contentum, vim deobſtruentem, evacuantem deſiderabat. Peruvianum qui offert, clamitat, naturam febrile ex corpore eliminantem adſtringente pervertit, recidivas fovet, largamque funeſtorum facit meſſem malorum. Certe neque corticis analyſis chemica, (§. §. XI. XII.) nec operandi modus illum tantae accuſat adſtrictionis, (*i*) qui Peruvianus per diureſin, diarrhoeam, hydropem a quartana productum multoties critice tollit (*k*) quemadmodum id

(*i*) Bohnius Corticem Peruvianum, totum adſtringentium volumini inſcripſit. v. Act. Erud. Lipſ. A. 1683. m. April.

(*k*) Cortici recenti vim catharcticam adſcribit J. Rajus in Hiſt. Plant. Vol. 2. p. 1796. Hydropem quartanam concomitantem cortice ſanavit J. Boeclerus v. ejus not. ad P. Hermanni cynoſ. mat. med. T. I. p. 206.

id ſemel obſervavi. Praeterea vix adtenditur ad perſpirationem inſenſibilem, qua febrile ſuperſtes cortice jam exſaturatum, revoluto paroxysmo exſudat, adſtantibus ſaepe moleſtum ac olidum viſum.

§. XX.

Alii cum Willisio cenſent, antifebrilem amaritie, hinc calore ſanguinem reſolvere, ſicque intermittentes prorſus debellare. Experimentis rurſus innixi, quae bene inſtituta, male applicant: (*l*) ſi ſcilicet canis venae jugulari, infuſi antifebrilis parum per ſiphonem injiciatur, cor illico palpitat, animal ſpasmis in tetanum deſinentibus angitur; vena aperta ſanguis rarus, rutilus proſilit. Conſtat, ſolum aërem venae inflatum idem praeſtare. Corticem ſanguinem denſatum ſolvere alii per experimenta probarunt. (*m*) Amaricans illud corticis ob alcali ut volunt contentum, non praeſtare, docent amarae Lunae cryſtalli, ex acido Nitri non ex alcali conflatae (*n*). Sine ulla limitatione corticem ut adſtringens incraſſantibus, (*o*) ut amarum incidentibus annumeravere;

(*l*) Eſt objectio Chifletii, experimentum fuſius deſcriptum proſtat in Cl. J. Freindtii Emmenalog. cap. XIV.

(*m*) D. Tauwry traite des medicamens T. I. p. 97. T. II. p. 213.

(*n*) R. Boyle exper. obſerv. circa mechan. ſaporum product. exper. V.

(*o*) A. v. Leeuwenhoeck cont. epiſt. ad Reg. Soc. Lond. Ep. LX. p. 119. Similia experimenta reperiuntur in Transact. Philoſ. n. 312. p. 24. 46. nec non in J. P. Tournefort mat. med.

re; quum amaricans incidens Opium in catharho humores incraſſet. Vim incraſſantem cortici tribuentes aſſerunt, quod ſi ſanguini calenti, ex vena miſſo guttulae aliquot, decocti febrifugi tepidi inſtillentur; tunc momento citius globulos rubros ante diſperſos compingi in unam maſſam: idem erit phaenomenon, ſi aqua, vel lac tepidum adhibeatur. Ex Praxi Medica conſtat, ſanguinis craſin juſto laxiorem, diſſolutam, in febribus absque cortice ſolis aperientibus ſalinis curatis, praeſtante antifebrili exhibito rite condenſatam fuiſſe. (*p*) Specifici ἐνεργείαν in liquidum nerveum ſtabilientes, corticem refrigerantibus & narcoticis cum ROCHO, CASSETO ſatis temere accenſuere: forte ideo, quia inſignis HIPPOCRATES quartanis per ſoporifera medelam fecit, aut per ſomnolentiam febrifugi uſum paſſim ſubſequentem, ſententiam confirmare voluerunt.

§. XXI.

Antifebrilis uſu perturbari ſecretionem, glandulas obſtrui, conjectandi libidini ſunt, qui indulgent. Si fiat, natura ad excretionem accincta, arte haud adjuta. Parotidum atque lethargi cauſa, minime eſt medicina, ſed morbi impetus illuc converſus; ſurditas levis, à certamine inter febrile & antidotum vincens orta, febre curata, aut & omiſſo cortice ſponte ceſſat, (*q*) illam a corti-

(*p*) H. BOERHAAVE Prax. Med. T. III. §. 758.

(*q*) R. MORTON nunquam vidit aliquid mali inde contigiſſe. v. l. c. exerc. I. c. 7. p. 51.

cortice non produci, patet ex febribus ardentibus abſque cortice ſanatis, in quibus idem ſymptoma, uſu ſeri lactis cesſavit. Rheumatismus frigidus, (*r*) ſcorbutus, corticis largiori uſui ſupervenientes, (*s*) antiſcorbuticis facillime cesſere.

§. XXII.

Febrifugum fluida & ſolida intermittentibus mutata alterare, raro evacuare, ſunt, qui limitant: alii, febrem quidem ſuſpendi, aſt minime tolli, perfricta fronte aſſerunt; enasci contra ſymptomata ratione febris leviora, mala vero chronica reſpectu aegri peſſima, ſaepiſſimeque intermittentes reverti. Objectio ſponte cadit, cauſam nimirum malorum non ſpecificum, ſed hujus uſum intempeſtivum, aut licet rectum, tamen non ſatis diu continuatum eſſe.

§. XXIII.

Ex dictis conſtat, genuinum Peruvianum corticem ut primarium medicamentum, rite exhibitum, aegrorum ſolamen, Medicorum nonnullos in dignoscendis morborum eſſentiis atque remediis inſcitiae arguiſſe. Ut congrua exhibendi methodus indicetur, intermittentium cauſae, indoles, effectus, & exitus, aegri requiſita, & cautelae ſub ſpecifici uſu & poſt exhibitum obſervandae, determinandae reſtant.

§. XXIV.

(*r*) TH. SYDENHAM Epiſt. I. Reſp. p. 186. edit. Genev. Emplaſtrum de Hyoſcyamo hoc in caſu laudatur a Ludovico in Diſſert. pharmac. I. p. 307.

(*s*) H. BOERHAAVE Prax. Med. T. V. §. 1150.

§. XXIV.

Ex intermittentium cauſa proxima (§. XV.) patet, vi motrice imminuta, depravata, fluida lenteſcere, ex remotis vero προηγουμένη & προκαταρκτίκη illa, & morbus ipſe oriuntur: cujus periculum, decurſus, exitus, ratione indolis differunt. Vernales absque recidivis cito ſolvuntur, nec ſenibus exitioſae; autumnales ſaepe revertentes, duplices, in continuas pronae, cacochymicis funeſtae, tertianae interdum in quartanas abeunt, ſuperveniente ſimul hydrope, non ita vernales, quae tertianae manent. Intermittentium paroxysmi, typi, reſpectu copiae, indolis, activitatis febrilis, & corporis habitus variant. Diagnoſi ſic facta, (t) prognoſis ſpecialior ſtatum cruditatis, pepasmi, & criſeos, hinc intermittentium exitum ſiſtit.

§. XXV.

Crudum, natura & arte vix mutandum ex ſolidis & fluidis depravatis cognoſcitur. Conſiſtit enim vel in copia vel in qualitate, ob adventitia cum crudis non ſubigenda. In ſolidis cruda ſunt ultimae coctionis excrementitia retenta. Vi motrice depravata, liquido nerveo lenteſcente, & arterioſum ſtagnat; increſcente morbo cruda accumulantur, illius in reliquo decurſu ſymptomatibus remittentibus, haec jam cocta, aſſimilantur coctis, noxia excernuntur.

§. XXVI.

(t) H. Boerhaave Aphor. de cogn. & cur. morb. §. 749.

§. XXVI.

Decumbentis viribus, crudi qualitate perſpectis, coctio arte naturam adjuvante, indicationibus, vitali, praeſervatoria, curatoria, ſi opus, & palliativa abſolvitur tota. Haec eo citior, tutiorque, quo vis vitae major, crudum naturali ſtatui propius, pars laeſa vitae minus neceſſaria, (*u*) quemadmodum ex aegri levamine, ſymptomatum remiſſione, conſtanti virium incremento, & functionum reſtitutione patet.

§. XXVII.

Natura an vincat, an ſuccumbat, tempore, eventu & loco excretorio cognitis, certam morbi prognoſin facimus: illa, *ſi repugnat*, *nec ipſa medicina huic ſuccurrens*, *proficit* (*x*). Ratio dierum criticorum imparium in morbi incremento & coctionis conſtantia latet: cum, illo per triduum increscente, ſeptimo erit criſi, requiſitis (§. praec.) enumeratis praeſentibus. Natura, provida curatrix, neceſſaria ſuppeditando, arte ſecundante, cocta ad emunctoria delegat; hac neglecta, illa vero perturbata, criſis & optima, funeſta; naturam ad criſin ſe accingere, perturbationes criticae brevi levantes indicant; optimam, ſigna praec. §. enarrata promittunt, inter quae Medicorum Parens, & Eximius SYDENHAMUS ad excreta & qualitates corporis externas exactiſſime reſpexerunt.

§. XXVIII.

(*u*) H. BOERHAAVE Inſtit. Med. §. 943. ſ.
(*x*) A. C. CELSUS L. III. c. 1.

§. XXVIII.

Autumnalium intermittentium ferociae teſſeram expertis, cortex Peruvianus praeſcribatur. An morbus idiopathicus, an ſympathicus, an vero compoſitus ſit, diſtinguatur: in illis intermittentes cortice tollantur; in compoſito, morbo plus urgenti occurratur, pro aegri ſtatu §. ſeq. delineando, & febrium indole. Haec, ſi peſſima, extraordinaria, cortex nocet: ſi epidemica depuratoria, apoplectica, ſoporoſa, conducit; ſi maligna, difficulter: ſi continens, antifebrili nunquam discutietur: ſi continuas affectet, Peruvianus permittatur (*y*): in vere continua plus nocet, quam prodeſt. Paroxyſmorum intervalla, quo minora, anni conſtitutio quo veri propior, eo citius febris cortice curatur. Intermittentibus vernalibus plerumque fere ſola natura arte levi adjuta, medetur.

§. XXIX.

Indicationibus tribus, totque requiſitis perpenſis, febrifugus in autumnalibus intermittentibus exhibeatur. (z) *Febris ſi vehemens, ſi diu tolerata, corpus ex aegritudine jam debile*: in aegro quoque *nulla* adſint *ſigna inflammationis internae*, ſcirrhi, *puris*, abſceſſus, aut *obſtructi visceris*, cujus reſolutioni febrifugus impar. Exhibendi methodus, rite adminiſtranda, quo *tempore*, *ordine*, qua *doſi*, qui-

(y) Th. Sydenhami Epiſt. I. Reſp. p. 190.
(z) H. Boerhaave Aphor. de cogn. & cur. morbis §. 767.

quibusdam *appropriatis*, quo ſub *regimine* aegri cortex exhibeatur. Hic decumbenti conducit, ſive puerilis ſit aetatis, ſive aetate floreat, nocet ſenibus: nunquam prodeſt temperiei frigidae, plethoricae, cachecticae, ſcorbuticae; ſi alvus ſtricta, evacuationes ſanguinis naturales ſuppreſſae, cortex vetatur. Obeſi, malo hypochondriaco cum materia laborantes, gravibus animi pathematibus obnoxii, illi, quibus hypochondria tument, ſpecifico hoc abſtineant; nec non rheumatici, arthritici, podagrici, epileptici ſi intermittentibus affliguntur, hae enim Podagram, Epilepſiam, ni curant, ſaltem multum levant.

§. XXX.

Aphthae, hydrops, ſi intermittentibus ſuperveniunt, haemorrhoidum, & ſexus amabilis menſtruus fluxus corticem exhibere non vetant. Ni periculum in mora, primis diebus utriusque fluxus regularis, transactis, ſpecificum offeratur, ejusque uſus continuetur; in exceſſu peccare praeſtat, quam in defectu. (*a*) Haemorrhoides coecas cortex nunquam excitat, potius praepedit, ſi Nitroſa ſimul interponuntur. (*b*) *Naturales enim ſanguinis evacuationes nec ſiſtit, nec auget: enormes moderatur, moderatas adjuvat.* (*c*)

§. XXXI.

(*a*) P. G. Werlhoff de Febr. intermitt. &c. p. 162.

(*b*) M. Lister de Font. Med. Angl. c. 1. §. 5.

(*c*) J. Mead de Imperio Solis & Lunae in corpus humanum. c. III.

§. XXXI.

Eadem corticem exhibendi methodus, intermittentium indoli, & aegri temperiei non omni conducit. (§. XXIX.) Emeticum, purgans, diebus, quos febris praeſtat integros, praemittendum, cruditates primarum viarum imperant: (*d*) ſic cortex efficacior, autumnales debellando, aegri vigorem reſtituit, ſi plethorae ſuſpicio ſubeſt, ante quam decumbens vomat, vena pertundatur. (*e*) Graviditas, lochiorum fluxus catharctica vetant, urgente tamen periculo ſanguis ex brachio detrahatur. Intermittentium autumnalium indole cognita, electionis tempore ſexto paroxyſmo abſoluto, ſub ἀπυρεξία antifebrilem exhibemus, nunquam vero ſtatim poſt paſtum (*f*): attamen periculo ingraveſcente, ſi aeger debilis, conſtitutio ſi epidemica depuratoria, praemiſſis ubi opus praemittendis, ſpecificum & remiſſionis tempore (*g*) cum ſucceſſu aſſumitur: ingeſto, motus febriles ſentiantur nec ne, qui neutiquam remedio, ſed ſoli morbi indoli, aut errori in ſex non natu-

(*d*) Secundum canonem Schedulae Romanae a JONQUETIO in Latinum ſermonem translatae, quae in Horto Pariſino proſtat.

(*e*) H. BOERHAAVE Prax. Med. T. III. §. 762. V. S. ſaepe & temerarie inſtituta laudatur in literis J. PATEIN, licet aegri inde peſſime mulctati fuerint.

(*f*) Ephem. Nat. Cur. A. 1689. T. VIII. Dec. II. Obſ. 2.

(*g*) G. a SWIETEN Comment. &c. T. II. p. 563. TH. SYDENHAM Epiſt. I. Reſp. p. 187.

naturalibus commiſſo, adſcribendi, corticem per unam alteramve hebdomadem, doſin ſenſim caſtrando, exhibere pergimus, donec & minimae febris veſtigia evanuerint. In autumnalibus duplicibus, triplicibus, ſi paroxyſmi non uno eodemque die contingunt, aeque ut ante, febrifugus prodeſt.

§. XXXII.

Cortex Peruvianus electus in *pulverem* redactus paucorum arridet palato, nec omni favet ventriculo, licet in aliis citius ac efficacius vires ſuas exſerat, quam reliqua praeparata ex illo S. L. A. confecta: (*b*) praeſtat pulverem cum ſyrupo appropriato in *electuarii* formam redigere. Ut officioſi placeamus aegris, variae praeparandi methodi excogitatae. Sic corticis uncia una cum vigecuplo aquae infunditur, infuſio eousque iterari poteſt, donec inſipida redeat aqua. Quantitas aquae ad quantitatem corticis, non eadem ſemper requiritur, quum *infuſum* nunc concentratius, nunc aquoſius, pro morbi & aegri circumſtantiis requiratur. Quadruplici methodo infuſum antifebrile paratur, TALBORIANA, TORTIANA, CLOSIANA ſeu BEROLINENSI, & MORTONIANA: cum hac convenit TORTIANA,

(*b*) Forte electrica vis febrifugi vires ſic intendere valet, ut minima doſis eosdem praeſtare poſſit effectus, ac maxima. Analyſis Chemica determinavit quantitatem principii terrei in cortice contenti.

NA, (*i*) in qua moderamen continuandi medicinam, & accuratum iterandi intervallum laudantur, (*k*) & MORTONIANAE favet, ſed ſi periculum inſtat, & morbi velocitas urget, illam non ſufficere exiſtimatur. TALBORIUS unciae integrae corticis affudit pintam integram vini rubri, digeſſit per quatriduum, per ſex dies febricitantibus exhibuit, ſingulo die ter quaterve cyathum promiſcue, paroxyſmo fere abſoluto. Eadem corticis quantitas vigintiquinque unciis aquae per bihorium decoquitur, *decoctum* colo trajectum exhibetur, ex hoc bocheto, conſiſtentia mutata, *extracta* aliaeque variae formae medicinae parantur. Ad *Claretum* (*l*) conficiendum, unciis viginti quinque vini generoſi Rhenani uncia una corticis Peruviani ſufficit, maceratione per octiduum, aut & digeſtione extemporanea praegreſſis. Sic vires antifebriles in principiis gummoſo, reſinoſo, & ſalino delitescentes, optime evolvuntur.

(*i*) Differentiam v. in N. BLEGNY Remede Anglois p. 41. & in Zodiaco Gall. A. V. m. Januar. obſ. 1.

(*k*) TALBORIANA laudatur dans traité les admirables effets de Quinquina. Pariſ. 1689. TORTIANA recenſetur in P. G. WERLHOFFII Tract. cit. p. 167. TALBORII l. c. p. 90. conf. Act Erud. Lipſ. A. 1746. p. 220.

(*l*) Artem clareta febrifuga cum muſto, aut cereviſias medicatas cum appropriatis conficiendi v. Ephem. Nat. Cur. A. 1689. T. VIII. Dec. II. obſ. 2. D. TAUWRY l. c. T. II. p. 213. Methodum claretum febrifugum vindemiatorum parandi v. DE LA GARAY Chemie Hydraulique p. 120.

tur. Attamen exempla proſtant, haec febrifuga clareta febres inflammatorias induxiſſe. *Tinctura* paratur, ſi ex uncia una corticis reſina cum decuplo Alcaholis extrahitur, quae infantibus, aut & adultis, ſi ſummum urget periculum, forma miſturae concentratae offertur. Effectus, qui citiſſimi, mox evaneſcunt. Liquor hic inſpiſſatus, conſtituit *extractum gummoſo reſinoſum*, priori extracto efficacius magisque pretioſum, quod exſiccatum forma pulveris cum ſaccharo, aut cum acidis maritatum miſturae concentratae inſtar praeſcribitur. Recenſita aſſumere nec volentibus, nec valentibus, ex decocto *enema febrifugum* (*m*) fœcibus ante eliminatis, injiciatur; aut & abdomen linteis febrifugo ebriis embrocetur. Hisce omnibus ſalina, & in morbo compoſito, cephalica, opiata, ſudorifera, pectoralia, ſtomachica, uterina, pro morbi indole jungantur: in intermittentibus autem medicina, quo ſimplicior, eo eſt melior atque tutior; generoſis enim admiſtis, volumen augetur, & ſpecifici efficacia ni deſtruitur, ſaltem infringitur.

§. XXXIII.

Ordo, proſecutio, & viciſſitudo, circa exhibendum febrifugum; proportio quoque inter morbi longitudinem, corporis habitum ac medicamenti effica-

(*m*) Inventor hujus methodi fuit HELVETIUS. v. ejus tract. methode de guerir des fievres, ſans rien prendre par la bouche. Conf. TH. FULLERI Pharmac. Extempor. Tit. enemat. febrifug.

efficaciam juſte perpendantur. Corticis Peruviani electi doſis ordinaria in autumnalibus intermittentibus regularibus, ſoporoſis (*n*) quoque, ſchedulae Romanae erat duarum drachmarum, quae noſtris temporibus ad uncias ſesqui extenditur. Doſin bene diviſam omni trihorio ad drachmam integram forma pulveris exhibere præſtat: ut morbo imperemus, & ſubſequentes doſes per praecedentes in actum deducamus. Infuſum & decoctum ſexies de die ſingula vice ad unciam integram offertur, claretum vero eadem doſi quater, extractum omni quadrihorio ad magnitudinem nucis Moſchatae, tinctura ad guttas triginta aliquoties de die deglutitur, ſal eſſentialis febrifugus methodo (§. §. XI. XII.) deſcripta paratus, adultis ad drachmam dimidiam, aut & majori doſi, ſi drachmae duae in pinta integra vini rubri ſolutae, infantibus cum ſaccharo ad grana duodecim, forma pulveris, cum ſyrupo ad grana viginti quatuor, diebus a febre vacuis exhibetur. Clyſmatis febrifugi quantitas, erit triplo major, ac fuit doſis decocti.

§. XXXIV.

Cortice exhibito & continuato, morbo afflictus, jam in ſanitatis limine verſans, per aliquot hebdomades in ſex non naturalibus contineatur. Aëre utatur ſicco, temperate calido, frigora

(*n*) Cl. L. HEISTERUS in fund. med. p. 91. hac in febrium ſpecie Corticem Peruvianum unicum & divinum medicamentum dixit.

gora matutina & veſpertina ne ſubeat: victum ratione morbi praegreſſi componat, exceſſus hic ſemper tutior, quam nimia ſobrietas, ne reſtitutus fere, in animi deliquium incurrat; paſcatur victu euchymo, ſuaſu M. SYDENHAMI mero parce, ſed crebro irriget pulmones; fructus horaei, lacticinia, potus frigidi, ſorbillationes nimiae Coffee, & praeter corticem medicamenta alia, ne offerantur. Cibi capiendi tempus & copia legantur, haec ſit parca, illud bene repetitum, ut deguſtando fames vitetur: gravidae victus, bina corpora ſimul ſuſtentans, puerperae vero is, qui vires refocillat, praeſcribatur. Debilis adhuc, ſomno ſolito largiori indulgeat, exaſperaturae animi decumbentis notitiae ſubtrahantur, quantum in viribus Medici. Sub febrifugi uſu aeger foveatur balneis, ut diaphoreſis conſervetur, induſia febrili ſudore perfuſa ſedulo mutentur cum ſiccis, puris, a ſano homine per noctem adhibitis: corpus ſtragulis aut nimio veſtitu ne gravetur, & tempore diurno lectum fugiat. (*o*)

§. XXXV.

Intermittentium ſpecifico terga dantium exitus in ſanitatem, prognoſin tempore ἀπυρεξίας inſtituimus. Paroxyſmi imminutio, ſymptomatum remiſſio,

(*o*) Huic SYDENHAMI monito contrariatur J. RAJUS l. c. forte, ut diaphoreſis augeatur, & animi deliquium avertatur.

miſſio, pulſus aequabilior, fortior, (*p*) urina multa, limpida, flaveſcens, (*q*) fœces naturalis coloris, particulis Raphani ſeminibus ſimilibus intermiſtae: (*r*) alvus ſolito ſtrictior nil mali ominatur, cibi appetentia, vigor reſtitutus, (*s*) lingua ſana, color cutis naturalis. Multoties criſis circa os, nares, diaphoreſis, ſalivatio naturalis, vomitus cum εὐφορίᾳ, ſalutares haemorrhagiae, (*t*) faciei inflatio, in infantibus tumor circa lienem. (*u*) Quae prognoſtica licet rariora, fauſta interim quaevis praeſagiunt: ſomnolentia circa veſperam ingravescens, bona.

§. XXXVI.

Indicationibus (§. §. XXVII. ad XXXI. & XXXIV) licet rite obſervatis, corticem absque fructu

(*p*) F. Hoffmanni Med. Syſt. Rat. T. I. S. I. 369.

(*q*) Eph Nat. Cur. Vol. nov. I. obſ. 128. conf. Brunnerus de pancr. p. 54.

(*r*) F. Dekkeri Exercit. Pract. p. 252.

(*s*) Appetitus nimius comitatur corticis uſum nimium, hunc quaevis amara excitant. Sic orgasmus materiae febrilis ſimul retardatur, haec incitata non cocta, per μετασχηματισμόν multas aegritudines inducere valet.

(*t*) Obſ. Albertini v. J. Nihell obſ. de pulſu p. 94.

(*u*) M. Sydenhamus S. 1. c. 5. p. 60. ed. Gen. ingenue fatetur, *nullam ſupereſſe ſpem in infantibus intermittentes autumnales abigendi, niſi abdominis regio circa* Lineam. G. a Swieten Comment. T. II. p. 82. dicit, *circa* Lienem *indurari ac tumefieri coeperit: iisdem enim gradibus, quibus hoc ſymptoma ſupervenerit, febris quoque fugam meditatur.*

fructu exhibitum, ſymptomata in intermittentibus inſolita contigiſſe, quibus per medicamenta illico occurrendum. Si cortex, ſimulac ingeſtus, tuſſi, vomitu, alvi dejectione ejicitur: cauſae ſunt vel medicina effœta, vel aegri natura ad has evacuationes proclivis, quibus ſi febre ſimul praeſente corripitur, ob intermittentium indolem, plus, minus, aut nullo modo regularem. Haud raro febre afflictus ob ſolam idioſyncraſiam ſpecifico graviter offenditur, cum reſpiratione difficili, anxietate praecordiorum, inſomniis, quae ἀπυρεξία licet permanente, in ſpasmos, convulſiones, & epilepſiam tranſeunt. Antifebrilis cortex malorum iſtorum non cauſa, ſed medicina, (XLIX) experientia quotidiana docente, permulta medicamenta & alimenta, plurimis hominibus amica, idioſyncraſiae obnoxiis infeſtiſſima eſſe.

§. XXXVII.

Symptomata haec ſunt mitiganda: ventriculi exprobrationi antiemetico, ex ſucco Limonum & ſale Abſinthii parato, occurrimus: hauſto dein opiato Corticis Peruviani uſus continuetur. Tuſſim expectorantibus, & aquis medicatis Selteranis, Spadanis, mitigamus. Dejectiones alvi clareto febrifugo cui opiatum aſſociatum, infringimus: inteſtinorum tormina pilulis ex ſimilibus paratis levamus, omni quadrihorio ἀπυρεξιάς tempore offerendis. Cortex Guianenſis Simaroubae hic praeſtantiſſimus. Opiata

quum

quum quibusdam vertiginem inducunt, praeſtat, ut aeger lectulo ſe contineat. Symptomata ab idioſyncraſia orta, abſtinendo a ſpecifico, ſolis lenientibus, laxantibus, antispasmodicis mitiganda, & febres methodo alia, licet minus certa, absque divina hac medicina diſcutiendae ſunt.

§. XXXVIII.

Intermittentibus autumnalibus ſpecifico ablatis, recidivas ſedulo avertamus, *facile* enim *revertuntur*, *niſi a ſano aliquamdiu timeantur.* (*x*). A febre jam plane liberato, diaeta (§. XXXIV.) praeſcripta, proficua, quae illo die, qui ſaeviente febre erat paroxyſticus, ſit exactiſſima. Reverſio ut præcaveatur, ſunt qui *chinagogon* fruſtra deſiderant, ut latens, quod timent morboſum excutiatur. Sed cathartico exhibito natura debilitatur, univerſo corpori dyſcraſia inducitur, qua intermittentes recrudescunt: ſic enemate mitiſſimo, mox a morbo liberatus ſaepe in vitae periculum incurrit. Neceſſitate ſumma urgente, intervallo poſt ultimum paroxysmum tranſacto laxantia permittantur, ſimulque cortex quotidie toties ac ante, dein ter, per binas, tresve hebdomades, & ultra, ſub diaeta ante praeſcripta offeratur.

§. XXXIX.

Autumnales tertianae reverſionum feraciores, quam quartanae, ob minora paroxysmorum inter- valla,

(*x*) A. C. Celſus. L. III. c. 16.

valla, in quibus febrile peccans febrifugo tam cito exſaturari nequit. Reverſionum jam factarum periculum, ratione medendi methodi praegreſſae, morbi indolis, & aegri naturae differt: recidivae raro in morbum chronicum deſinunt. Ab autumnali vix reſtitutus, viribus exhauſtus, ob praegreſſam medelam ſine cortice peractam, quae intermittentibus impar: vel cum illo ſed non recte exhibito, aut & ob febrem uno eodemque die multiplicatam. Febris ſic revertens ſaepe ſub imagine aliorum ſymptomatum delituit, non ex genere intermittentium, quae Cortice Peruviano ſanata, viſa. Conſtitutio intermittentium ſi epidemica; illae ſi exſpectatione, aut antifebrili intempeſtive exhibito ſublatae, reverti amant: in quibus periculi magnitudo, ratione febrilis relicti, copiae, qualitatis, mobilitatis differt; nec non reſpectu temporis, quod ſi incidat in hebdomadem, quae ſi perſeverante autumnali eſſet paroxyſtica, reverſiones plus erunt periculoſae, quam ſi hebdomade olim a febre vacua contigerint. Qualescunque ſint, ſpecifici iterato uſu abigantur.

§. XL.

Inter reverſionum cauſas, *a criſi relicta* aegrum facile in recidivas revolvere poſſunt. (*y*) Hae, vel *nothae* ab imperfecta Artis medela & naturae factae, cum motus febriles nondum plenarie ſubſidentes, novos paroxyſmos inducunt: vel *verae*, ex medela

(*y*) v. Hippocr. Aphor. 12. Sect. II.

medela febrifuga intercepta, non ſatis diu continuata. Nothae aegrum in functionum exercitio non multum impediunt; cortex antifebrilis harum neutiquam eſt cauſa, (z) methodus potius illum exhibendi incongrua. Reverſiones, an ex ſola naturae conſuetudine paroxysmis exhauſtae, oriantur, jure de hac STAHLIANORUM ſententia dubitamus. Cathartica nimis, vel incongrue exhibita, errores in ſex non naturalibus commiſſi, (*a*) reverſiones, prioribus leviores, ſaepe producunt.

§. XLI.

Intermittentes autumnales regulares hebdomadibus duabus, tribusve elapſis revolvuntur, quum paroxyſticae hebdomades diebus paroxyſticis ſint numero pares. Tertianas regulares decimo quinto die, quartanas & quotidianas inter ſe conformes, quae a quartanis duplicibus exquiſitis & irregularibus vix discernendae, hebdomade tertia paroxyſtica exeunte, aut ineunte quarta, ſaepe & quatuordecim dierum ſpatio redire obſervatum. Quotannes intermittentium reverſiones quandoque contigerunt. In conſtitutione epidemica, licet diaeta aegrique regimen exactiſſime ſerventur,

(z) Quia intermittentes ſine cortice ſanatae, quoque revertuntur. v. LANCISII Epid. 4. p. 292. 389. Ipſi HIPPOCRATI jam ſermo eſt de recidivis.

(*a*) S. SANCTORII Med. Stat. aph. 10. 11.

tur, ſi intermittentes quodammodo regulares, alternis hebdomadibus revolutae: in anomalis autem ob cauſas extraordinarias nullus dies a febre immunis. In genere, intermittentes autumnales, in ſexu amabili plerumque circa periodum imminentis menſtrui fluxus revertuntur.

§. XLII.

Prophylactica indicatio circa recidivas exigit, febrifugae medelae (§. XXXVIII.) aliquamdiu inſiſtere, licet & tunc nihil febrilis motus ſentiatur. Si quae febricula ſub corticis uſu enaſcatur, nil mali inde; eadem tantum medela continuetur. Optime reverſiones avertimus, ſi octavo die cortex Peruvianus ter ad drachmam integram, & ultra, pro ratione medicamenti formae diverſae offeratur, cavendo, ne doſi largiori febris incitetur, aut jam incitata turbetur. Si quartanam aut & quotidianam metuimus, corticis uncia una tripartita, aut ſalis eſſentialis doſis (§. XXXIII.) determinata, methodo, qua ante uſi, tempore ἀπυρεξίας illis diebus tertiae hebdomadis, qui in prima fuere paroxyſtici, deglutiatur. In erraticis, ſi tertiana praegreſſa, quartanam exſpectamus, eadem procedimus methodo; dein in tertianis per decem, in quartanis & quotidianis per quatuordecim dies ſpecifico abſtinemus, quibus elapſis, per octiduum, diebus vacuis ſpecificum praeſcribere pergimus; donec aegrum in ſalvo eſſe, conſtet.

§. XLIII.

§. XLIII.

Neglecta προφυλάξι, reverſionibus jam factis, ſecundus paroxyſmus praecaveatur, ſaepe nec prioris ἀπυρεξίαν exſpectemus citra ſpecifici uſum. In autumnalibus exquiſitis ac multiplicatis revertentibus, octavo die poſt ultimo exhibitum corticem, eundem determinata doſi (§. XXXIII.) per menſem praeſcribimus. Si regulares in anomalas abeunt, antifebrilis ἀπυρεξίας tempore, pro morbi indole & typi ratione largius offeratur, ut fini ſecundae & initio tertiae hebdomadis proſpiciatur. In maximis periculis, ſpecificum & extra ἀπυρεξίαν cum ſucceſſu exhibere, fas eſt.

§. XLIV.

Antifebrilis per utilis quoque in illa febrium plerumque quotidianarum ſpecie, qua una alterave corporis pars corripitur, reliquo corpore a febre prorſus immuni: cum pulſus in parte affecta febrilis, in carpis vero maxime naturalis. *Topicam* hanc in aliis indicabat vehementiſſima hemicrania (*b*) periodica: aliis orbita circa foramen nervi optici acutiſſime dolebat: aliis brachium inalgeſcebat cum ſenſu inſolito, reliquo corpore calente. Quotidiana illa calefacientibus exacerbata, e regulari in anomalam duplicem, triplicem, mutata; (*c*) antiphlogiſticis non cedens, cortice Peruviano

(*b*) R. Morton l. c. p. 147.

(*c*) G. a Swieten Comm. T. II. p. 534. Miſc. Nat. Cur. Dec. I. A. III. p. 381.

ruviano ſolo ſublata. Similem cum cephalaea, & tumore faucium febrem, quae Helvetis lues frigida dicitur, egregius hicce cortex mitigat. (*d*).

(*d*) J. J. Wepferi obſerv. med. pract. de affect. cap. obſ. 46.

Sectio III.

Sistens

CORTICIS PERUVIANI USUM NOXIUM IN FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS, EARUMQUE RECIDIVIS.

§. XLV.

Febrifuga vi Peruviani corticis cognita recteque applicata, nunc ejus uſus noxius in intermittentibus ſubjungendus. Medicinae per ſe ſalutari, neutiquam medentium incuriae infamiam affricantes, illam mille nominibus, totque nocendi artibus notatam, effutiunt. Maledicendi libidine prurientes, non veritatis amore in divinum hoc ſpe-

ſpecificum invehunt, quod lernam malorum peſſime incuſant. Sic, ut in arte verſatos illud praeſcribere veſtigia terreant. Falſiſſimum idem, aegris ſibi commiſſis inculcant, corticem Peruvianum omnis generis malorum chronicorum fertilem: (§. §. XIX. ad XXII.) inde tumens abdomen indurari, hydropem, tympanitem, tuſſim, phthiſin, podagram, ſcorbutum, alvumque ſtipatam enasci. Sic optimi vegetabilis nomen adeo multis inviſum, ut ſi de *China* ſermo, ipſis jam bilis moveatur. Experientiae palam contrariantes objicere audent, corticem ſyſtemati nerveo inimicum, paſſionum hyſtericae, hypochondriacae, melancholiae, convulſionum, & epilepſiae eſſe cauſam.

§. XLVI.

Specificum querelarum pondere preſſum, gemens vindicare oportet. Malorum enumeratorum aliquando quaedam inde oriri, quis negat? corticem vero exhibitum illa producere, nec ullus concedet artis peritus. Conſtat, mala ſuccreſcere poſſe, ſi intermittentium indoles ac temperies aegri (§. XXIX.) haud ſatis trutinatae, & res ſex non naturales ſub febrifugi uſu haud prudenter directae. (§. XXXIV.) Eadem ſaepe contigiſſe infortunia in intermittentibus absque cortice discuſſis, obſervatum. Corticem ſyſtemati nerveo inferre noxam, ex ſimili derivatur errore: ſi illud perturbet, certe ſola aegri idioſyncraſia accuſanda, aut exhibitus febrifugus non fuit genuinus.

§. XLVII.

Experientia Cel. Practicorum docet praeterea, medicinam hanc vere divinam, affectus ſyſtematis nervei mitigare, ſaepe penitus curare. Hydrops quartanam interdum, & citra corticis Peruviani uſum comitans vel ſubſequens, hoc continuato, vel absque illo, ſponte proximo vere avolat. Si error commiſſus, hic vel in effoeto, adulteratove cortice latet, aut circa doſin exhibiti genuini peccatum; exceſſus enim hic praeſtat, quam defectus. Medicum ergo decet, ut Artis ſuae optime ſit gnarus, ubinam ſpecificum, cautelis ante traditis perpenſis, exhibendum, ubi ab illo abſtinendum, ſciat. Officioſus quoque ſit, licet cautelae ſupra traditae obſervatae fuerint, intermittentes tamen nihilominus revertantur, aut ſi decumbentes praejudiciis excoecati, febrifugi uſui neutiquam inſiſtat: ſed hilari fronte medendi methodum mutet, & compendioſae longam, tutae minus certam praeferat.

§. XLVIII.

In hemitritaeo vero plerumque maligno, ex febre acuta remittente & intermittente compoſito, nocere corticem, ex obſervatis conſtitit: quia remiſſio vix notabilis pro morbi indole, tempora medicinam offerendi, eripit. Si intermittentium autumnalium genius fixus, ſi aeſtatem brevem humidam, autumnus valde humidus excipiat, ſpecifico abſtinemus. (*e*) In regionibus ſub linea

(*e*) A. 1719. 1720. in Belgio, A. 1690. 1691. ſimile Mutinae a RAMAZZINO fuit obſervatum.

linea ſitis, in locis paludoſis, ubi intermittentes pertinaciſſimae, quae nunquam cortice tolluntur, niſi peſſimus exſpectandus ſucceſſus.

SECTIO IV.

SISTENS

CORTICIS PERUVIANI USUM EGREGIUM IN MULTIS ALIIS MORBIS.

§. XLIX.

Inſignes febrifugi corticis effectus principii adſtringentis & amari indicandi reſtant. *Adſtringens* ſingularis virtutis ſolida roborat, & effectu vix explicando, conſentiente M. SYDENHAMO, ſyſtemati nerveo favet: ſi uſus ejus ſit diuturnior ac in intermittentibus, & aeger non fuerit ſcorbuticus. Extractum corticis Peruviani cum Moſcho epilepſiae, connatae quoque medela, quotidie per tres ſeptimanas, in ſexu ſequiori vero omiſſo Moſcho per periodum menſtruam exhibitum, hauſtis inſuper aquis Pyrmontanis. Spaſmos, convul-

vulſiones, aphoniam cortex mitigat, (*f*) paſſioni hypochondriacae ſine materia, ex ἀταξία ſpirituum & motu periſtaltico debilitato exortae, in Melancholiam & Maniam (*g*) deſinenti, quae puerperis haud raro ſuperveniunt, antiphlogiſticis, ſi opus, praemiſſis, optime occurrit. Optimum ſimul eſt antiſpasmodicum & antihyſtericum.

§. L.

Principium, benigniſſime *adſtringens amarum*, ἀνορεξίαν, & δυσορεξίαν tollit, vomitum, cruentum quoque, ſingultum ſiſtit, haemorrhagiam narium periodicam, haemoptoën compeſcit. Inteſtina a laxitate miſere affecta, cortex cum vino rubro infuſus ſolatur. Diarrhoeis a laxitate ortis, nec non illis, quae puerperiis, abortibus brevi praegreſſis ſuperveniunt; (*h*) fluxui coeliaco, hepatico, lienteriae, diabeti, dyſenteriae inveteratae egregie occurrit: ventris ſonitus ad inferiora devolvit, acidum primarum viarum harumque cruditates corrigit (*i*). In colica paralytica febrem praeſentem tollit, imminentem mitigat, a doloribus praecavet, vermes in inteſtinis ſtabulantes

(*f*) P. G. Werlhoff. l. c. p. 140.

(*g*) H. Boerhaave mat. med. p. 195. cap. de mania Th. Sydehami Diſſ. epiſt. p. 273.

(*h*) N. Blegny l. c. p. 74. Corticem in diarrhoea ab acri orta peſſimo cum ſucceſſu exhibuit.

(*i*) J. Boeclerus in not. ad P. Hermanni Cynoſ. Mat. Med. T. I. p. 208.

lantes necat, (*k*) aphthis deciduis tubum alimentarem roborat. Nec minus in morbillorum receſſu uſus corticis Peruviani per aliquot hebdomades continuatus convenit: in variolis confluentibus regularibus, paroxysmo remittente ſuppurationem adjuvat, in ſanguineis vero virtutes diſſoluto ſanguini oppoſitas, exſerit. Hydropicis ob deſtructam ſanguinis craſin haemorrhagias paſſis, aut & paracenteſi peracta ad amiſſum tonum reſtituendum offertur. (*l*) In decremento morborum acutorum haec amaricans medicina, naturam incitat, & omnem chronicorum malorum metum praecidit. Dolores circa juncturas artuum graviter olim contuſorum, nunc quavis tempeſtatum mutatione recurrentes, (*m*) tollit. (*n*). Tinctura ore agitata, gingivas exſangues, ſanguinem plorantes, cito floridas reſtituit.

§. LI.

Generoſo hoc medicamento ſexui ſequiori amico, vaſa uterina jam atonica, amiſſum elaterem recu-

(*k*) Miſc. Nat. Cur. A. X. Dec. II. obſ. 140.
(*l*) Ephem. Nat. Cur. nov. Vol. I. obſ. 128. BRUNNERI.
(*m*) P. G. WERLHOFF. l. c. p. 109.
(*n*) Incolae Regni Peruani ſeminibus Quinquinae, quae nobis ſuſpecta eſſe videntur, in contuſionibus utuntur, quae incolis *Pasmus* dicuntur. v. Relation du Voyage de la Mer du Sud aux cotes du Chili du Peru & du Breſil par Monſ. FREZIER T. II. p. 416.

recuperant, qui toti vaſorum ſyſtemati communicatur. Extractum corticis Rheo & limatura chalybis recenti nuptum, menſtrua confuſa componit, (o) ſuppreſſa reſtituit. Lochiorum fluxum inordinatum dirigit, nimium compeſcit, (p) fluorem album moleſtiſſimum tollit. Dyſuriam cum teneſmo, (q) a calculo irritante ortam, regimine, doſi, ante traditis, cortex eodem modo uti in epilepſia exhibitus, optime levat. Attamen inſtans ſexus amabilis ordinarii fluxus periodus a medicina abſtinere jubet. Impotentiam ſexus virilis procreandi ſobolem, ſi illa ex partibus nimis relaxatis orta, corrigit: gonorrhoeae benignae ex eadem cauſa productae, curationem quoque abſolvit.

§. L I I.

Amarum hujus vegetabilis exotici per univerſum corpus ſe diffundens, (r) aperit, roborat, digerit: cortex modice prudenter exhibitus, proficuus eſt in podagra, (s) inveteratiſſima quoque, rheu-

(o) H. Boerhaave Prax. Med. T. V. §. 1291.

(p) Ib. §. 1327. conf. Fr. Mauriceau obſ. de la groſſeſſe. obſ. 272. & obſ. 697. Ephem. Nat. Cur. A. II. Dec. III. p. 60.

(q) A. C. Cochii vindiciae cort. Peruv. ed. Rom. p. 63. p. 78.

(r) C. Linnaei Amoen. Acad. Vol. I. p. 394.

(s) Th. Sydenham. T. I. p. 314. l. c. expertus ipſe ſolamen. Ephem. Nat. Cur. Dec. III. A. VII. VIII. obſ. 207. p. 346.

rheumatiſmo, arthritide, & malo iſchiatico, (*t*) ſi omni die mane & veſpera offertur. Aperientibus praemiſſis, in ictero, (*u*) in ſtrumis, ſcrophulis, tuſſi & aſthmate convulſivis, a multis laudatur.

§. LIII.

Balſamica virtute egregius hic *cortex* ſimul *antiſepticus*, (*x*) ab inſigni SYDENHAMO, in phthiſi confirmata, (*y*) & febre hectica, remiſſionis tempore, cum appropriatis balſamicis, abſtergentibus, pectoralibus, exhibitus. Si venam ſecare conducit, haec ante pertundatur. Idem Alcahole irroratus, ſudores nocturnos, phthiſicos exhaurientes, compeſcit; expectoratio tamen quam ſupprimit, arte adjuvanda. Sic phthiſici pro deploratis habiti, a febre hectica immunes, per plures annos ſuperſtites. In abſceſſu hepatis externo laudabile pus conficit. Infuſum corticis aquoſum in inflammatione inteſtinorum optimum eſt vulnerarium.

§. LIV.

(*t*) v. GRIMMIUM & HELBACHIUM. Cives Peruani, nec non Turcae, oleo compoſito corticis Peruviani, utuntur in podagra, ad confortandum, & ad perſpirationem promovendam, optimo cum ſucceſſu.

(*u*) A. CAMERARII Diſſertatio de cortice Peruviano ad icterum extenſo. Tubing. 730. habita.

(*x*) Sunt, qui temere vim balſamicam cortice Peruviano contentam negant.

(*y*) R. MORTON Tract. de Phthiſi.

§. LIV.

In gangraena & ſphacelo eadem medicina eſt antiſeptica: ſic antiſepticis reliquis abſque effectu exhibitis, ad drachmam integram, & ultra, electuarii forma quotidie omni quadrihorio exhibetur: cum oleo Terebinthinae in linimentum quoque redactus, parti affectae illinitur. Primus, qui his in affectibus cortice uſus, fuit Anglorum dexterrimus Chirurgus SHIPTON, quem AMIANDUS RUSWORTHUS, HAMPIUS, Cel. Germanorum Medicus & Chirurgus LAUR. HEISTERUS, ſecuti: (z) cancrum mammarum inveteratum optime mitigat. An extus an intus adhibeatur, fere eodem redit. Ulcera ex μεταςασι febrilis materiae ad glandulas depoſitae, eryſipelate ſimul praeſente, perſanat. Praeſtantiſſimus ſal corticis Peruviani eſſentialis, methodo GARAYANA vel & GIOFFROYANA paratus, a peritiſſimo Chirurgo Noſocomii Comitis d. l. GARAY in civitate Dinan exſtructi, BIGOT de CARVILLI, ſine unguentis & emplaſtris cum ſucceſſu exhibitus, in ulceribus prurientibus, inflammatoriis, fiſtuloſis, gangraenam minitantibus: in puſtulis, phlegmonis, contuſionibus, in fiſtula lachrymali, morſu canis rabidi, in anchyloſi: tumores cancrum minitantes maturat, ſaepe ad ſuppurationem perducit, quemadmo-

(z) v. A. RUSWORTHI Tract. de hac medendi methodo Anglico idiomate conſcriptum, cujus ſumma recenſetur a P. G. WERLHOFFIO l. c. in add. p. 331. ſ. conf. Transact. Philoſ. n. 426. Act. Med. Edimburg. T. II. III. IV. Act. Phyſ. Med. Nat. Cur. T. V. obſ. 156.

admodum id fuſius allegata Chemia Hydraulica perilluſtris Comitis de la GARAY docet.

§. LV.

An Peruviana haec medicina ſola in putridis febribus ſufficiat? merito dubitamus: paroxyſmos nondum exacerbatos, ſi intercedat remiſſio, prodeſt, ſed ſi ob diu praegreſſam inflammationem ſanguis jam lentescat, ſalia reſolventia cortici praeferantur. In morbis malignis cum exanthematibus, praemiſſis univerſalibus, tunc quum efflореſcentia animadvertitur, praeſcribitur. Illum in peſte profuiſſe, gratioſa Neapolitanorum facultas Medica cenſuit. (*a*) In variolis confluentibus febrem vix infringit.

Hic calamum ſiſto, ſi quae L. B. diſpliceant, ignoſcere velit. Vires genuini corticis Peruviani me laudaſſe, fateor: hunc prudenter, methodice, neutiquam vero empyrice exhibendum eſſe, monui. Sufficiant haec pro ſpecimine Inaugurali quidem, aſt juvenili. D. T. O. M. immortales ago gratias, quod ad Lauream Doctoralem aſpirans, curriculum meum Academicum eousque fauſte abſolverim: illi ſoli proſperum eventum Praxeos meae olim exercendae committo, qui in ſui gloriam & proximi ſalutem conamina mihi propoſita dirigat.

(*a*) Conf. controverſia inde orta inter FRANC. TORTUM & B. RAMAZZINUM v. Act. Erud. Lipſ. A. 1716. p. 220. a LANCISIO allegata.

TANTUM.

THESES.

I.

Medicus amicus, melior extraneo.

II.

Medicus Practicus aegrorum diaetam ſic componat, ut illorum conſuetudini aliquantum indulgeat. v. H. Boerhaave Aphor. &c. §. 602.

III.

Ut facies, ſic temperamenta diſcrepant; hinc una eademque diaeta non omnibus prodeſt.

IV.

In temperamentis morborum cauſae frequentiſſime latent.

V.

In morbis ſexus ſequioris ſemper reſpiciendum ad uterum.

VI.

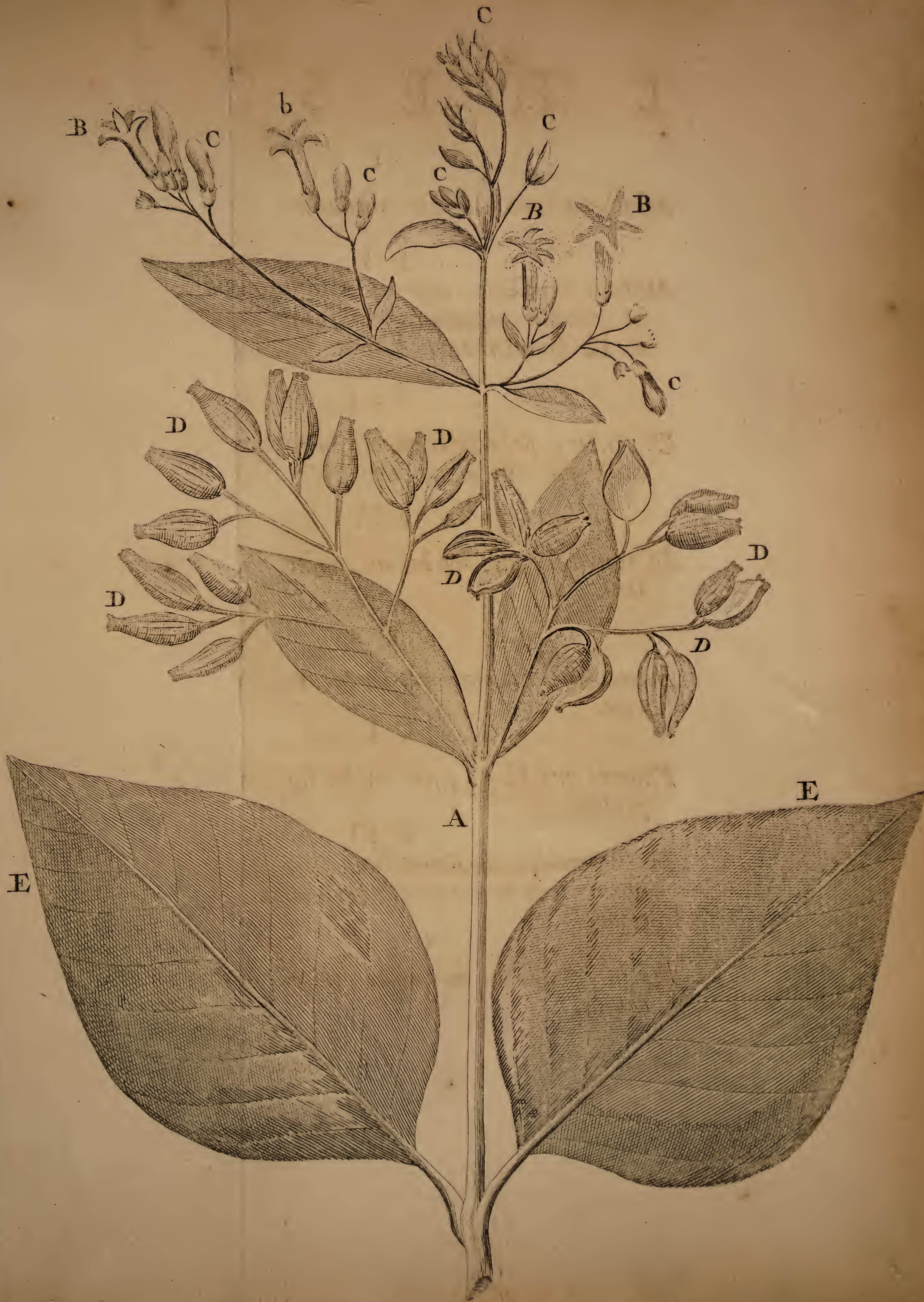
Vapores ore hauſti, in morbis inflammatoriis valde proficui.

VII.

In Pleuritide, ſi Venae Sectio ter eſt adminiſtrata abſque effectu, Veſicatorium lateri affecto applicetur.

VIII.

Flatus & ſpasmi multorum compoſitorum morborum cauſae.

C
B
b
C
C
C
C
B
B
C
D
D
D
D
D
D
A
E
E

VIRO NOBILISSIMO, DOCTISSIMO,

PHILIPPO SILVESTR. LURSENIO,

MEDICINAE CANDIDATO,

Nepoti ſuo ex Sorore

Chariſſimo,

JOANNES PHILIPPUS BREYNIUS,

M. D.

ACAD. IMPERIALIS NAT. CURIOS. ET

SOCIET. REG. LOND. SODALIS.

ſ. d. pl.

* * *

Saeculum effluxit, ex quo ſingulari Dei beneficio Cortex hodie per excellentiam a patria Peruvianus, aliis China Chinae dictus, Hiſpanis primo in Regno Peru, & per hos toti poſtmodum innotuit Europae: in ſolatium innumerorum aegrotantium, febribus inprimis intermittentibus graviter vexatorum. Quam amice vero hoſpes hic mox exceptus, & uſus ejus ad miraculum usque fuerit ſalutaris; fata tamen ſuccedente tempore modo adverſa, modo iterum ſecunda experiri debuit, & qui optimo jure ad coelum extolli merebatur, a quibusdam ad Tartara depelli coepit. Sed brevi reſurrexit e ſepulchro ſplendore eo magis corruſco, ejusque uſus non tantum poſtliminii jure in integrum reſtitutus, ſed etiam ad hodiernum diem usque ſucceſſive magis magisque confirmatus fuit: obſtetricantibus Viris longe Celeberrimis, ex variis gentibus, genuinis Æſculapii filiis, quorum ampliſſimum catalogum nobis exhibuit ILLUSTR. WERLHOVIUS in aureis ſuis de febribus Obſervationibus, ipſe inter primos numerandus. Quid jam magis decet ſtrenuos Artis Iatricae Cultores, quam memoriae divini hujus Medicamenti ſaeculari omni niſu litare, & omnium bonorum Largitori D. O. M. pro tanto munere ſubmiſſas agere gratias, ejusque maxime

ſalutarem & genuinum uſum generi humano omnibus modis commendare.

Et haec procul dubio *Nobiliſſime Candidate* fuit ratio, cur hanc *Tibi* pro Themate Inaugurali prae aliis ſelegeris materiam, quam ſane febriferis hiſce annis maxime de tempore eſſe, magnique pro ſalute hominum uſus, concedent facile, queis

ex meliore luto finxit praecordia Titan,

& quos nec auctoritatis ſplendor, nec praejudicii panicus terror excoecavit.

Quam egregie, fideliter, & docte hoc Thema tractaveris, ipſa *Tua* docebit Diſſertatio; de qua optima quaevis iis, qui capax ingenium *Tuum*, & haud vulgarem nec unquam interruptam in ſtudiis diligentiam, Magnorum Virorum a quorum ore ſedulo pependiſti, Nomina norunt, augurari licet. Gratulor itaque *Tibi* ex animo, *Chariſſime* ex chariſſima ſorore *Nepos*, ſummos in Medicina honores, quos incluta Academia Lugduno Batava, olim & meae deliciae, in *Te* chariſſimum caput ut diligentiae βϱαβεῖον conferet. Deus T. O. M. omnes laudabiles conatus *Tuos* & auſus ſecundet ex alto, faxitque ut omnia cedant in ſancti ſui Nominis Gloriam, Generis humani ſalutem, & Honoratiſſimorum Parentum gaudium & ſolatium. Vive diu! Vive felix! meque quoad vixero amare perge. Vale. Dabam Gedani e Muſeo, A. R. S. MDCCLI. V. Iduum Maji.

Filio

FILIO UNICO ET DILECTISSIMO

PHIL. SILV. LURSENIO,

feliciter exacto curriculo Academico

SUMMOS IN MEDICINA HONORES

IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA

capeſſenti

gratulationes & vota paterna

transmittit.

SILVESTER LURSENIUS,

Eccleſiae Reformatae Petro Paulinae Paſtor.

* *
*

Nullum genus ſtudiorum eſſe hereditarium, cui liberae mentis alumnus jure aliquo adſtringi queat, *Tu dilectiſſime Fili Tuo* exemplo comprobas, utpote, qui ex ſacerdotali familia, ſi termino hocce poſt abolitum V. T. ſacerdotium uti licet, ex utroque Parente, Patre non tantum Avoque paterno, verum etiam Avo materno oriundus, ſtudia Theologica, quibus primum deſtinatus eras, cum Medicis commutare, minime prohibitum cenſuiſti; cujus rei ego quidem non primus auctor ac ſuaſor *Tibi* exſtiti, verumtamen cum circumſtantias rite expenderem, animumque *Tuum* hinc atque illinc fluctuantem, inprimis vero ſollicitum deprehenderem, mihi forte aliquid minus acceptum eventurum, ſi aliud ſtudiorum genus, quam cui Parens vel Avi addicti, eligeres; ego non tantum in tam arduo & gravi negotio liberam optionem *Tibi* reliqui, verum etiam ſtatim ab initio, quam primum illud animadverterem, *Tibi* lubentiſſime ſignificavi, tenerrimum illum affectum ac amorem, quo *Te* ſemper ſum complexus, nequicquam ideo imminuendum fore, ſi etiam aliud ſtudiorum genus eligeres. Probe enim ſum gnarus, nullum ſtudiorum, vel honeſtae profeſſionis vitae genus, ſi rite excolatur, & pietate exornetur, Deo diſplicere, vel utilitate ſua ac emolumentis in vita communi carere; quin potius ſemper perſuaſiſſimus fui, mercatorem, vel militem, immo quemvis honeſtum opificem, ſi vero cultui divino & pietati ſtudeat, Theologo mundano ac

irreligioſo multum eſſe praeferendum. Ne dicam de diſparitate rationis, ab unoquoque homine Chriſtiano, de vita officioque exacto coram tribunali divino reddendae, a Theologo vero, extremiſco ſcribens, longe gravioris, immo graviſſimae. Accedebat ne *Tuae* voluntati refragarer, ſuave inter Theologiam & Medicinam conſortium; utraque enim Artis ſalutaris praecepta tradit, & valetudini curandae inſervit, illa aegrae menti & ſauciatae conſcientiae, haec corpori aegrotanti medelam parat: utraque regimen vitae, illa ſecundum caſtam Evangelii disciplinam, haec ſecundum regulas Diaeteticas praeſcribit; ita ut uterque Theologus non minus quam Medicus Medicum agat. Quin hoc prae ceteris, iis qui Artem Medicam exercent, ad pietatem proficuum eſſe poteſt, quod, dum alii, etiam illi, qui ſanctioribus ſtudiis nomen dedere, luxu ac voluptatibus hujus ſaeculi ſaepe diffluunt, atque inter jocos & comeſſationes, quibus quotidie indulgent, nihil minus quam fragilitatem vitae hujus & mortem cogitent, judiciumque reformident. Medicus contra ea, ſi vel parum ſit religioſus ac conſcientioſus, dum lectulo aegrotantium aſſidet, & quotidianum fragilitatis & miſeriae humanae teſtem agit, mortem & judicium, inſtitutis in hanc rem ſeriis & piis meditationibus ante oculos habebit; quo reſpectu Medicinam nil minus aeque quam olim PLATO Philoſophiam *Meditationem mortis* dixeris.

Haec & ſimilia animo volvens *Te fili exoptatiſſime*, non tam infelix neque incongruum ſtudiorum

diorum genus *Tibi* elegiſſe, dum in caſtra Medicorum tranſiiſti, reor atque auguror, quin potius cum res hactenus ex voto ſucceſſerit, Deo gratias ago, quod animum *Tuum* iſthuc direxerit; minimeque dubito, *Te* omnibus viribus eo anniſurum, ut ſemper Medicum agas probum, conſcientioſum, ac ſollicitum, ut Theologum non exuas, etſi non externo habitu vel veſtitu, tamen in corde bonus ſis Theologus, Deum ſincere amans, colens, & reverens, proximi vero, *Tuamque* propriam ſalutem curans. Ita Deus T. O. M. *Te* viciſſim amabit, ſe animae *Tuae* care redemtae, fidelem in J. C. Medicum praebebit: conatus *Tuos* ulterius fortunabit, honores quos propediem capeſſes, auſpicatos eſſe ſinet, exercitium Artis *Tuae* proſpero ſucceſſu, *Teque* ipſum omnigena felicitate beabit. Quod reliquum eſt, *Te* Fili impenſe dilecte Angelo cuſtodi & viali, cujus ductui ac cuſtodiae, *Te*, cum patrios Lares relinqueres, chariſque Parentibus ultimum Vale diceres, ſemel commiſi, jam vero, ut *Te* unicum noſtrum gaudium & delicium, juſto tempore confectis feliciter negotiis ac abſolutis itineribus, ſoſpitem atque incolumem in noſtros amplexus, qui hactenus per abſentiam Tuam quaſi in orbitate viximus, reducere velit, iterum atque iterum commendo. Ita voti mei compos, Deo pro immenſa ſua gratia & miſericordia debitas ſolvam gratias. Vale inter ea mi dilecte, & ex voto res *Tuas* feliciter age. Dabam Gedani ex Muſeo A. R. S. CIↃ IↃ CCLI. ipſis Idibus Maji.